

KÄLLKOLL USA-VALET

Avsnitt 2

När Trump fick corona

Introduktion och arbetsblad

Av Anna Klockar och Mia Vestman

KÄLLKOLL USA-VALET

Om serien

Nu stundar ett presidentval i USA och världens ögon riktas mot landet i väst. Hur ska man navigera bland de stora mängder av nyheter och information som vi utsätts för dagligen? Källkollarna och journalisterna Åsa Larsson och Jack Werner går på djupet i nyhetsflödet kring den amerikanska valrörelsen, tittar närmare på virala snackisar och ger publiken en inblick i amerikansk politik. Tillsammans med programledarkollegan Edwin Safari hjälper de tittaren att bättre förstå sin omvärld och ger tips på hur vi kan bli vassare på källkritik och källtillit.

Programserien *Källkoll USA-valet* består av fem avsnitt.

Syfte

Att få våra elever att engagera sig i omvärldsfrågor är i förlängningen en demokratisk fråga. Att eleverna också tänker källkritiskt och funderar över syfte och mål med den information de tar del av blir allt viktigare i det komplexa samhälle som vi lever i. Den här programserien syftar till att skapa intresse för samhällsfrågor hos eleverna, få dem att se vikten av att engagera sig i demokratiska frågor och samtidigt bli källkritiska medborgare.

Genom att arbeta med serien, tillsammans med det här arbetsmaterialet, utifrån olika dilemman och samhällsfrågor i den amerikanska valrörelsen, så blir företeelser som spridningen av konspirationsteorier och falska nyheter samt begrepp som demokratiindex, majoritetsval och yttrandefrihet åskådliggjorda för eleverna.

Målet med serien är i förlängningen att bidra till en starkare tilltro till demokrati och yttrandefrihet.

Målgrupp

Serien passar för elever i årskurs 7-9 samt gymnasiet.

Ur Lgr11, Skolans värdegrund och uppdrag:

Det är inte tillräckligt att i undervisningen förmedla kunskap om grundläggande demokratiska värderingar. Undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet.

Kopplingar till kursplanen i samhällskunskap åk 7-9, Lgr11

Ur syftestexten:

Eleverna ska ges förutsättningar att utveckla:

- kunskaper om demokratiska värden och beslutsprocesser samt om mänskliga rättigheter
- förmåga att analysera samhällsfrågor ur olika perspektiv och kritiskt granska hur de framställs i olika källor.

Ur centralt innehåll:

- Vad begreppen demokrati och diktatur, monarki och republik samt parlamentarism och presidentstyre innebär. Exempel på hur dessa olika stats- och styrelseskick kan fungera.
- Nyhetsvärdering och hur den kan påverka människors bilder av omvärlden. Hur individer och grupper framställs i media, till exempel utifrån kön och etnicitet, och hur detta kan påverka normbildning och värderingar.
- Kritisk granskning av information, ståndpunkter och argument som rör samhällsfrågor i såväl digitala medier som i andra typer av källor.

Gy11, Gymnasieskolans uppdrag

”Skolan har uppgiften att till eleverna överföra värden, förmedla kunskaper och förbereda dem för att arbeta och verka i samhället. Skolan ska förmedla sådana mer beständiga kunskaper som utgör den gemensamma referensramen i samhället och som utgår från grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som alla omfattas av.

Eleverna ska träna sig i att tänka kritiskt, att granska information och förhållanden för att inse konsekvenserna av olika alternativ.”

Skolans uppdrag

Värdegrund och demokrati är ofta sammankopplat i skolan, och undervisningen ska fokusera både på om, för och genom demokrati. Alltså undervisning **om** demokrati **för att** stärka demokratin och **genom** demokratiska arbetssätt. Med hjälp av *Källkoll USA* kan eleverna få arbeta med just detta; genom att reflektera över och jämföra olika demokratier och styrelsesätt, samt genom uppgifter baserade på demokratiska principer införlivas detta i undervisningen på ett självklart sätt.

Om arbetsbladet

Arbetsbladet är indelat i två delar:

- Den första delen är en introduktion till hela programserien.
Det är en bra förberedelse inför arbetet med det första avsnittet.
- Den andra delen är en avsnittsspecifik del. Den innehåller diskussionsfrågor och uppgifter att arbeta enskilt eller tillsammans med.

Att arbeta med programserien

Varje avsnitt har sitt specifika innehåll, och uppgifterna är kopplade till de centrala frågeställningarna i programmet med fokus på olika former av jämförelser, och aktiviteter kopplade till relevanta förmågor och situationer som lyfts fram i respektive avsnitt. Avsnitten och de olika uppgifterna handlar om demokrati, men ger också eleverna konkreta aktiviteter där demokratiska arbetssätt ligger till grund för uppgiften.

Programserien kretsar kring ett antal begrepp som är centrala i undervisning om demokrati och politik. Dessa begrepp kan, beroende på elevgruppens sammansättning och kunskap om ämnet, vara bra att förklara och diskutera innan programmen ses, som en grund för elevernas förståelse. Eleverna kan också försöka hitta exempel på några av begreppen när de tittar på seriens olika avsnitt.

Begrepp som berörs i serien

makt

jämlikhet

demokrati och diktatur

parlamentarism och presidentstyre

populism

extremism

yttrandefrihet

källmedvetenhet

algoritmer

rättvisa

jämställdhet

monarki och republik

stats- och styrelseskick

aktivism

makt – både formell och informell

mänskliga rättigheter

konspirationsteorier

trollfabriker

Avsnitt 2

När Trump fick corona

Om avsnittet

Trump anses av många som världens mäktigaste man. När han fick corona riktades världens blickar mot hans sjukhusvistelse. Vad var sant vs falskt? Åsa Larsson, Jack Werner och Edwin Safari tittar på nyhetsläget som uppstod när det visade sig att Trump var sjuk. Vad behöver du som kollar på nyheterna tänka på när det svajar på toppen?

Vilka bilder och nyheter är det egentligen som kablas ut till världens alla hörn idag? Vilken bild av sig själva vill våra makthavare förmedla till omvärlden? Och hur har detta sett ut genom historien? Hur kan rykten och ovisshet påverka vårt sätt att tolka bilder och uttalanden?

Dagens fakta

I dagens avsnitt ser vi bilder från Trumps presentation av sin nominerade domare till Högsta domstolen. I programmet diskuteras också presidentens hälsa, som en följd av hans insjuknande i corona.

1. Hur fungerar Högsta domstolen i USA?
2. Varför är valet av domare till Högsta domstolen så betydelsefullt?
3. Vad skulle hända OM USA:s sittande president, för tillfället Donald Trump, skulle bli allvarligt sjuk eller dö?

Dagens jämförelse

Trump's läkare brottas med en del trovärdighetsproblem. Ändå har han en stor arena med internationell publik som ivrigt inväntar hans uttalanden. I Sverige kan vi kanske, i alla fall under coronapandemin, jämföra intresset för Trumps läkare och hans uttalanden, med det för statsepidemiolog Anders Tegnell.

1. Hur tas Tegnells uttalanden emot av journalister och ”vanligt folk”?
2. Hur har bilden av Tegnell framställts i media?
3. Brottas Anders Tegnell med några trovärdighetsproblem, tycker du?
4. På vilka sätt kan vi källkolla Tegnell?
5. Vilka likheter och skillnader finns det mellan Trumps läkare och Tengell vad gäller uppdrag och roll? Påverkar det deras ansvar för att hålla sig till sanningen, tycker du?

Dagens begrepp

I dagens avsnitt nämns begreppet *kremlologi*. Termen härstammar från en tid då spänningarna mellan olika länder eller stormakter såg lite annorlunda ut än vad de kanske gör idag.

1. Vad står begreppet kremlologi för och hur har det uppkommit?
2. Vad säger begreppet om den tid som begreppet anspelar på?
3. Nordkorea är exempel på ett land som nämns i samband med termen kremlologi. Varför tror du att just detta land nämns i diskussionen?
4. Finns det andra länder där vi har använt oss av kremlologi?
5. Kan det finnas andra sammanhang i vår vardag då vi använder oss av kremlologi? Fundera tillsammans.

Dagens #dölja svagheter

I avsnittet pratas det om politiker som döljer sina svagheter, till exempel Franklin D. Roosevelt. Det verkar vara en lång, och ganska vedertagen, tradition. Genom historien kan vi hitta en rad exempel på politiker och makthavare som jobbat hårt för att dölja sådant som eventuellt kan ses som en svaghet.

1. Vad är egentligen en svaghet för en politiker, tycker du?
2. Varför tror du att det är så viktigt för vissa makthavare att dölja fysisk svaghet, trots att det egentligen inte påverkar deras förmåga att utöva sitt uppdrag?
3. På vilket sätt skulle en svaghet kunna vändas till en styrka?

Dagens sammanfattning

I samband med stora nyhetshändelser rullar pressarna snabbt, och då hinner ibland inte all information faktagranskas så noga som den borde.

1. Vad bör du alltid tänka på vid stora nyhetshändelser?
2. Hur kan du gå till väga för att bekräfta vad som egentligen har hänt?
3. Kommer du på några stora nyhetshändelser där det förekommit osäkra uppgifter? Vad tror du att det beror på?
4. Vilken typ av händelse tror du skulle kunna innebära att källkollen i svenska medier riskerar att svaja?
5. Ska medier bara berätta sådant de är helt säkra på? Finns det tillfällen då det är motiverat att föra fram även osäkra uppgifter?

Arbetsbladet är skapat av Anna Klockar och Mia Vestman tillsammans med UR

Upphovsrätten till innehållet i den här lärarhandledningen tillkommer UR, om inte något annat särskilt anges. Lärarhandledningen får fritt kopieras, distribueras digitalt och visas i undervisningssammanhang. När lärarhandledningen eller delar av innehållet används på olika sätt ska den ideella upphovsrätten iakttas. Det här betyder att du som lärare i din undervisning bland annat får kopiera upp så många kopior du behöver av hela eller delar av lärarhandledningen och dela ut till elever, tillhandahålla den digitalt till eleverna i en elevportal eller liknande, eller visa i en Powerpointpresentation. Viktigt att tänka på när du använder lärarhandledningen, på olika sätt, är att det alltid ska gå att se vem eller vilka som har upphovsrätten. Om lärarhandledningen kopieras upp i sin helhet så framgår det redan, men om det är så att du väljer att bara använda någon del behöver du skriva i anslutning till det du använder vem eller vilka det är (UR och/eller annat namn, som framgår i lärarhandledningen).